

شماره ثبت: ۷۱۵
دی ماه ۱۴۰۰
دوره یازدهم - سال دوم
شماره مسلسل: ۱۸۰۴۲

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور
۵۶. بودجه حوزه رسانه و ارتباطات جمعی
(صداوسیما، خبرگزاری جمهوری اسلامی، شورای نظارت و ...)

معاونت پژوهش‌های اجتماعی و فرهنگی
دفتر: مطالعات فرهنگی و آموزش

کد موضوعی: ۲۷۰
شماره مسلسل: ۱۸۰۴۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور ۵۶. بودجه حوزه رسانه و ارتباطات
جمعی (صداوسیما، خبرگزاری جمهوری اسلامی، شورای نظارت و ...)

نام دفتر: مطالعات فرهنگی و آموزش (گروه رسانه، ارتباطات جمعی و فضای مجازی)

تهیه و تدوین کنندگان: امین طیب‌طاهر، امین زاده‌حسین

همکار: سیدعلی محسنیان

ناظران علمی: موسی بیات، کمیل قیدرلو، سیدعلی محسنیان

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه ۱۴۰۱

۲. رسانه

۳. صداوسیما

۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی

تاریخ انتشار: ۱۴۰۰/۱۱/۱۰

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	خلاصه مدیریتی
۲.....	مقدمه
۳.....	بخش اول- اعتبارات پیش‌بینی شده در فصل رسانه
۸.....	بخش دوم- اعتبارات پیش‌بینی شده برای صدا و سیما و خبرگزاری جمهوری اسلامی
۱۰.....	۱-۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی
۱۰.....	۲-۲. بودجه سازمان صدا و سیما (فصل رسانه، احکام متفرقه و درآمدهای اختصاصی)
۱۵.....	۳-۲. اعتبارات شورای نظارت بر سازمان صدا و سیما
۱۶.....	بخش سوم- تحلیل لایحه بودجه سال ۱۴۰۱
۱۶.....	۱-۳. ضرورت جامعیت فصل رسانه
۱۷.....	۲-۳. عناوین کلی برای برنامه‌ها
۱۸.....	۳-۳. برنامه محوری به جای دستگاه محوری
۱۸.....	۴-۳. کاهش سهم اعتبارات دولتی صدا و سیما به پشتوانه افزایش تبلیغات تجاری
۱۹.....	۵-۳. بلا تکلیفی بند «چ» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه
۲۱.....	۶-۳. حذف ساترا در لایحه دولت
۲۱.....	۷-۳. اشتباه در محاسبه بودجه تبلیغات پخش مسابقات ورزشی
۲۲.....	بخش چهارم- پیشنهادها
۲۳.....	منابع و مآخذ

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور
۵۶. بودجه حوزه رسانه و ارتباطات جمعی
(صدا و سیما، خبرگزاری جمهوری اسلامی، شورای نظارت و ...)

خلاصه مدیریتی

- کل اعتبارات فصل رسانه (هزینه‌ای، سرمایه‌ای) لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ حدود ۵,۸۷۶ میلیارد تومان است که در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۰، حدود ۶ درصد کاهش دارد. مهم‌ترین عامل در کاهش، جابه‌جایی یا حذف بعضی برنامه‌ها و دستگاه‌ها از ذیل فصل رسانه است.
- بودجه فصل رسانه با ترکیب ۹۰ درصد صدا و سیما، ۹/۴ درصد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۰/۵ درصد سازمان تبلیغات اسلامی و ۰/۱ درصد شورای عالی حوزه‌های علمیه توزیع شده است.
- برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی به فصل رسانه افزوده شده است که سهم آن ۵/۶ درصد از اعتبارات جاری فصل رسانه است. اعتبارات این برنامه حدود ۳۱۴ میلیارد تومان است که بین ۴ دستگاه با نسبت ۸۱ درصد صدا و سیما، ۸/۷ درصد سازمان تبلیغات اسلامی، درصد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ۲/۵ درصد شورای عالی حوزه‌های علمیه میان دستگاه‌های فوق توزیع شده است.
- مجموع بودجه صدا و سیما با احتساب بودجه ساترا، برنامه تولید منابع صوتی و تصویری، درآمد اختصاصی و اعتبارات متفرقه، در مقایسه با سال گذشته، حدود ۵ درصد افزایش نشان می‌دهد. همچنین اگر مبلغ ۴ هزار میلیارد تومان، جمع ردیف‌های ساترا و تأمین و تولید منابع صوتی و تصویری (خارج از سقف اول) را که اصلاً تحقق نیافته، از بودجه سال گذشته کم کنیم، افزایش بودجه صدا و سیما معادل ۵۱ درصد خواهد بود.
- نسبت درآمد اختصاصی سازمان صدا و سیما (از محل تبلیغات بازرگانی) به کل بودجه این سازمان در لایحه ۱۴۰۱ معادل ۳۹ درصد پیش‌بینی شده است. این رقم در سال گذشته بدون احتساب بودجه ساترا، ۳۱ درصد بوده است و با احتساب آن ۲۲ درصد است که هر دو حالت بیانگر رشد سهم تبلیغات تجاری در بودجه سال آینده و کاهش سهم دولت در کل بودجه صدا و سیماست.
- افزایش ۸۹ درصدی رقم تبلیغات تجاری صدا و سیما در حالی است که هم‌اکنون نیز حجم بالای آن بسیار مورد انتقاد است. ضمن آنکه صدا و سیما متعهد به این رقم نبوده و براساس گزارش سازمان

برنامه و بودجه درباره عملکرد ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۰ سازمان صدا و سیما، ۷۷ درصد سقف مشخص شده درآمد اختصاصی این سازمان تا انتهای شهریور محقق شده است.

- رقم اعتبار دولتی اختصاص یافته به صدا و سیما، حدود ۲/۱ هزار میلیارد تومان از تکلیف مشخص شده در ماده (۹۳) قانون برنامه ششم توسعه کمتر است.
- پیشنهاد می‌شود تا حد ممکن سهم اعتبارات دولتی صدا و سیما، مشروط به کاهش معادل آن از سقف درآمد اختصاصی، افزایش یابد.

• در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبارات پیش‌بینی شده برای خبرگزاری جمهوری اسلامی در مجموع ۱۲ درصد افزایش یافته که این افزایش به ترتیب ۱۴ درصد از محل منابع عمومی و ۴ درصد از محل درآمدهای اختصاصی این خبرگزاری قرار است تأمین گردد.

• بودجه شورای نظارت بر صدا و سیما از فصل رسانه خارج شده است و به نهاد ریاست جمهوری منتقل شده است. بودجه این نهاد فراقوه‌ای ۸ درصد در مقایسه با قانون سال گذشته افزایش یافته است.

• از اشکالات تغییرات ساختاری لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، کلی شدن عناوین برنامه‌هاست. این امر امکان ردگیری سیاست‌ها را دشوار می‌کند و احتمال انحراف از سیاست‌ها را افزایش خواهد داد. برای مثال حمایت از مطبوعات غیردولتی و محلی از مسیر بودجه پیچیده شده است، زیرا بودجه آنها با دیگر بخش‌ها ادغام شده است.

- تکلیف مربوط به بند «ج» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه که در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (بند «ح» تبصره «۱۹») قید شده بود، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ حذف شده است.
- اشتباه صورت گرفته در نحوه محاسبه سهم صدا و سیما و وزارت ورزش و جوانان (برای کمک به باشگاه‌ها) از درآمد تبلیغات پخش مسابقات ورزشی تصحیح شود.

مقدمه

در سال‌های اخیر تغییر نظام بودجه‌ریزی کشور، به یک مطالبه عمومی تبدیل شده است. تغییر دولت و در نتیجه تغییر رویکردها در سازمان برنامه و بودجه، لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ را با تغییرات چشمگیری نسبت به سال‌های گذشته مواجه کرده است. در این گزارش که موضوع آن فصل رسانه و برخی دستگاه‌های مرتبط با لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور است، تغییرات بودجه‌ای این حوزه، ارزیابی می‌شود.

این تغییرات عبارتند از:

۱. کاهش شرح فعالیت‌ها در بودجه جاری، ذیل برنامه‌ها و بسنده کردن به ذکر کلی عناوین برنامه‌ها،
۲. تغییر در برنامه‌ها به گونه‌ای که برخی برنامه‌ها کاملاً جدید بوده و برخی برنامه‌ها نیز در برخی دیگر

ادغام شده‌اند. این بدان معناست که در برخی برنامه‌ها عناوین مشترک نیز قابلیت مقایسه بودجه‌ای با سال گذشته را ندارد.

۳. تغییر و جایگزینی برخی دستگاه‌ها ذیل فصل رسانه که بر مبنای آن برخی دستگاه‌ها حذف، جابه‌جا و اضافه شده‌اند.

با وجود این، تغییر خاصی در دو دستگاه اصلی یعنی صدا و سیما و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی اتفاق نیفتاده است. با توجه به این تغییرات، گزارش حاضر تلاش می‌کند، تا حد ممکن این تغییرات را تشریح کرده و امکان مقایسه با گذشته نیز فراهم کند.

بخش اول- اعتبارات پیش‌بینی شده در فصل رسانه

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ همچون سال‌های گذشته، اعتبارات فصل رسانه (۱۷۰۵۰۰۰۰۰۰) ذیل اعتبارات امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری قرار دارد. این لایحه، در حدود ۵،۸۷۶ میلیارد تومان برای فصل رسانه در نظر گرفته است که قریب به ۲۵ درصد از اعتبارات امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری است. بودجه این فصل در سال گذشته، برابر ۲۷ درصد اعتبارات امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری قانون بودجه سال ۱۴۰۰ بوده است که بیانگر کاهش تقریباً ۲ درصدی سهم این فصل در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ است. همچنین کل اعتبارات فصل رسانه (هزینه‌ای و تملک‌داری‌های سرمایه‌ای) نیز نسبت به مصوب سال ۱۴۰۰، تقریباً ۶ درصد کاهش نشان می‌دهد. در این میان اعتبارات هزینه‌ای برنامه‌های حوزه رسانه در این لایحه نیز نسبت به مصوب سال ۱۴۰۰، حدود ۸ درصد کاهش و اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای حدود ۳۴ درصد افزایش داشته است.

این کاهش کل اعتبارات فصل رسانه، شاید بیشتر ناشی از کاهش تعداد ردیف‌های بودجه‌ای فصل رسانه و یا جابه‌جایی آنهاست. در قانون بودجه سال ۱۴۰۰، برنامه‌های حاضر در فصل رسانه (و دستگاه‌های گیرنده بودجه) عبارت بودند از: برنامه توسعه رسانه‌های شنیداری و دیداری (سازمان صدا و سیما)، برنامه تولید و پخش صدا و سیمای مراکز استانی (صدا و سیما)، برنامه تأمین و تولید در بستر فضای مجازی و شبکه‌های تعاملی (صدا و سیما)، برنامه تأمین، تولید و پخش سیمای سراسری (صدا و سیما)، برنامه تأمین، تولید و پخش صدای سراسری (صدا و سیما)، برنامه گسترش فعالیت‌های رسانه‌ای برون‌مرزی (صدا و سیما)، برنامه تولید، تأمین و پخش خبر، گزارشات و مستندات خبری (صدا و سیما)، برنامه حمایت از تولید محتوا در فضای مجازی با ارائه کمک و تسهیلات به مؤسسات و فعالان فضای مجازی (صدا و سیما)، برنامه نظارت بر صوت و تصویر فراگیر مجازی (صدا و سیما)، برنامه گسترش و تقویت شبکه‌های تلویزیون تعاملی (صدا و سیما)، برنامه ارائه خدمات فرهنگی و چاپ (سروش صدا و سیما)، برنامه انتشار نشریات سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران (وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

(ایرنا))، برنامه تولید و انتشار خبر (وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (ایرنا))، برنامه حمایت و ارتقای مطبوعات (وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)، برنامه هدایت تبلیغات و اطلاع‌رسانی (وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)، برنامه ساماندهی و توسعه رسانه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی دیجیتال (وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی (کتابخانه آیت‌ا... مرعشی نجفی))، برنامه تولید و انتشار خبر (خبرگزاری خانه ملت)، برنامه نظارت بر صدا و سیما (شورای نظارت) و برنامه تولید، حفظ، معرفی و انتشار علم و فناوری (ایسنا).

حال این برنامه‌ها (و دستگاه‌ها) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به موارد زیر کاهش یافته‌اند: برنامه حمایت از ارتقا و توسعه مطبوعات، خبرگزاری‌ها و رسانه‌های دیجیتال (وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)، برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی (وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)، برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی (شورای عالی حوزه‌های علمیه)، برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی (سازمان تبلیغات اسلامی)، برنامه تولید، تأمین و پخش خبر، گزارش و مستندات خبری (صدا و سیما)، برنامه تولید و پخش سیما (صدا و سیما)، برنامه تولید و پخش صدا (صدا و سیما) و برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی (صدا و سیما).

در اینجا این پرسش مطرح است که آیا برنامه حمایت از ارتقا و توسعه مطبوعات، خبرگزاری‌ها و رسانه‌های دیجیتال را می‌توان جمع‌بندی چند برنامه دیگر سال ۱۴۰۰ دانست؟ پاسخ اجمالاً منفی است. چون در ذیل این برنامه‌های انتشار نشریات، تولید و انتشار اخبار متنی، تهیه و تولید بولتن خبری و تحلیل، انجام و تولید نظرسنجی، تولید گزارش‌های خبری، تحلیل، پژوهشی و تفسیری و تولید اخبار چندرسانه‌ای قرار دارد. این موارد که امسال آورده شده‌اند، تقریباً همان مواردی هستند که سال ۱۴۰۰ تنها برای خبرگزاری جمهوری اسلامی در بحث تولید و انتشار خبر دیده شده است و موارد بسیاری که البته بیشتر بودجه آنها از یارانه‌ها گرفته می‌شد، همچون برنامه‌های ذیل حمایت و ارتقای مطبوعات از جمله حمایت از فعالیت‌های کمیسیون انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات، حمایت از تداوم انتشار روزنامه‌های دارای مخاطب خاص و برون‌مرزی، نظارت بر فعالیت‌های مطبوعات، کمک به برگزاری و شرکت در جشنواره‌ها و نمایشگاه‌های مطبوعاتی کشور، حمایت از حضور بین‌المللی هیئت‌های رسانه‌ای، صدور مجوزها، کمک به مؤسسات، مراکز، انجمن‌ها، کانون‌ها و تشکل‌های صنفی مطبوعاتی و خبرگزاری‌های غیردولتی وجود ندارد. به این مورد می‌توان زیربرنامه‌های دو برنامه هدایت تبلیغات و اطلاع‌رسانی و برنامه ساماندهی و توسعه رسانه‌ها از جمله مقابله با به‌کارگیری واژه‌های بیگانه و کمک به اتحادیه رادیو و تلویزیون‌های اسلامی و فعالیت‌های فرهنگی دیجیتال از جمله حمایت از محصولات و مؤسسات فرهنگی دیجیتال و بنیاد ملی بازی‌های رایانه‌ای را هم افزود. بنابراین ابهام درباره این ادغام برنامه‌ها و کلی بودن عناوین وجود دارد و امکان مقایسه درست و قابل دفاع عملاً وجود ندارد.

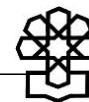
شایان ذکر است که برنامه‌های صدا و سیما البته نه با جزئیات سال گذشته، اما در پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ تا حدی به صورت جزئی‌تر بیان شده‌اند. برای مثال در برنامه تولید و پخش سیما، برنامه تولید سیمای مراکز استانی و پخش سیمای مراکز استانی آمده است. برنامه مراکز استانی در سال گذشته به صورت مستقل وجود داشته است و این دو برنامه و برنامه پخش صدای مراکز استانی ذیل آن بوده‌اند. در حال حاضر هم پخش صدای مراکز استانی ذیل برنامه تولید و پخش صدا قرار دارند. پس عملاً سه برنامه ذیل برنامه حذف شده مراکز استانی، در دو برنامه تولید و پخش سیما و صدا توزیع شده‌اند.

بر این مبنا ترکیب بودجه فصل رسانه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ از نظر ترکیب برنامه و دستگاه‌های بودجه، تغییراتی اساسی داشته است. در اینجا دستگاه‌های سازمان تبلیغات اسلامی و شورای عالی حوزه‌های علمیه به این فصل اضافه و شورای نظارت بر صدا و سیما، خبرگزاری جهاد دانشگاهی (که تنها بودجه عمرانی آن ذیل فصل رسانه بود)، کتابخانه آیت‌... مرعشی نجفی و همچنین خبرگزاری خانه ملت نیز از فصل رسانه خارج شده‌اند.

جدول ۱، بودجه پیشنهادی را در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ برای هریک از برنامه‌های فصل رسانه، مرور می‌کند. در نتیجه تغییرات پیش گفته، با توجه ادغام چندین برنامه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با یکدیگر و یا برنامه‌های صدا و سیما با یکدیگر، امکان مقایسه روشمند یک‌به‌یک و متناظر میان قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ وجود ندارد. اما به جای آن می‌توان در بخش بعد، بودجه کلی دستگاه‌ها را تحلیل و از مقایسه جزء به جزء خودداری کرد. بنابراین در جدول ۱ این گزارش صرفاً بودجه سال جاری ۴ برنامه صدا و سیما، ذیل فصل رسانه آورده می‌شود. همچنین با توجه به جدید بودن دو برنامه مرتبط با شورای عالی حوزه‌های علمیه و سازمان تبلیغات اسلامی، قاعدتاً ستون مربوط به این طرح‌ها در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ خالی خواهد بود.

جدول ۱. سهم اعتبارات حوزه رسانه به تفکیک دستگاه و فصل در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

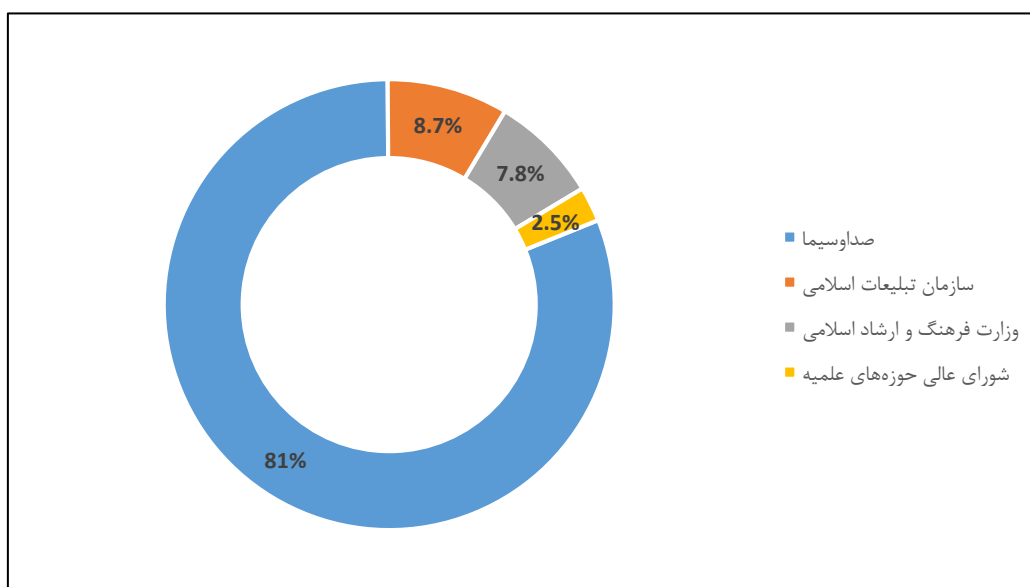
ردیف	دستگاه گیرنده اعتبار	نام برنامه	لایحه بودجه سال ۱۴۰۱			درصد از کل فصل
			بودجه جاری	بودجه عمرانی	جمع	
۱	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	برنامه حمایت از ارتقا و توسعه مطبوعات، خبرگزاری‌ها و رسانه‌های دیجیتال	۵,۲۷۱,۵۰۰	۹۰	۵,۲۷۱,۵۹۰	۹/۴
		برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی	۲۴۳,۴۰۰	-	۲۴۳,۴۰۰	۰/۴
۳	صدا و سیما	برنامه تولید، تأمین و پخش خبر، گزارش و مستندات خبری	۳,۹۸۷,۰۰۰	-	۳,۹۸۷,۰۰۰	۸
۴		برنامه تولید و پخش سیما	۳۵,۹۳۲,۵۰۰	۲,۷۹۶,۶۱۰	۳۸,۷۲۹,۱۱۰	۶۶
۵		برنامه تولید و پخش صدا	۷,۵۲۵,۵۰۰	۱۰۸,۹۶۰	۷,۶۳۴,۴۶۰	۱۳
۶		برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی	۲,۵۴۱,۸۰۰	-	۲,۵۴۱,۸۰۰	۴
۷	شورای عالی حوزه‌های علمیه	برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی	۷۶,۳۱۸	-	۷۶,۳۱۸	۰/۱
۸	سازمان تبلیغات اسلامی	برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی	۲۷۵,۰۰۰	-	۲۷۵,۰۰۰	۰/۵
مجموع			۵۵,۸۵۳,۰۱۸	۲,۹۰۵,۶۶۰	۵۸,۷۵۸,۶۷۸	
مجموع در بودجه سال ۱۴۰۰			۶۰,۱۷۷,۶۹۲	۲,۱۶۰,۹۴۰	۶۲,۳۳۸,۶۳۲	
درصد رشد (مقایسه میان بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱)			-۸	۳۴	-۶	

با وجود اینکه مبتنی بر تغییرات بودجه نمی‌توان به‌صورت روش‌مند درخصوص تغییرات برنامه‌ها ادعایی کرد، در ادامه تلاش می‌شود برخی موارد ذیل فصل رسانه را از قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به‌صورت ضمنی و تقریبی ردیابی کرد. درباره بودجه‌های وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، باید گفت ظاهراً بودجه برنامه حمایت و ارتقای مطبوعات، برنامه هدایت تبلیغات و اطلاع‌رسانی و برنامه ساماندهی و توسعه رسانه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی دیجیتال و تولید و انتشار خبر (خبرگزاری جمهوری اسلامی) با یکدیگر ادغام شده‌اند و برنامه حمایت از ارتقا و توسعه مطبوعات، خبرگزاری‌ها و رسانه‌های دیجیتال را تشکیل داده‌اند. درباره برنامه‌های مرتبط با صدا و سیما هم باید گفت، برنامه‌های استانی و ملی سیما با یکدیگر و برنامه‌های استانی و ملی صدا نیز با یکدیگر ادغام شده‌اند.

در این میان از نظر افزوده شدن برنامه‌ها به فصل رسانه، برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی بسیار قابل تأمل است، زیرا علاوه بر دو دستگاه صدا و سیما و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دو دستگاه شورای عالی حوزه‌های علمیه و سازمان تبلیغات اسلامی هم اضافه شده‌اند. البته در بودجه سال ۱۴۰۰ این دو دستگاه تازه‌وارد به فصل رسانه، برای امور مشابه بودجه‌هایی گرفته‌اند، اما این تغییر به‌لحاظ ماهوی امری در حوزه فرهنگ کم‌سابقه تلقی می‌شود. بودجه برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری ۳۱۴ میلیارد تومان است که حدود ۵/۳ درصد کل بودجه فصل رسانه و ۵/۶ درصد بودجه جاری این فصل در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ است. این بودجه به نسبت ۸۱ درصد صدا و سیما، ۸/۷ درصد سازمان تبلیغات اسلامی، ۷/۸ درصد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و ۲/۵ درصد شورای عالی حوزه‌های علمیه میان دستگاه‌ها توزیع شده است. شکل ۱ نشان‌دهنده این توزیع بودجه است.

شکل ۱. درصد توزیع دستگاهی برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی

بخش دوم - اعتبارات پیش‌بینی شده برای صدا و سیما و خبرگزاری جمهوری اسلامی

برخی دستگاه‌های ذیل امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری، که از نظر شمول قانون محاسبات عمومی در حکم شرکت دولتی محسوب می‌شوند، به‌صورت مجزا در پیوست ۳ لایحه بودجه (بودجه شرکت‌های دولتی) آورده می‌شود. تغییرات لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۰ در این زمینه چندان زیاد نیست و آن‌گونه که پیش‌تر گفته شد، امکان مقایسه بودجه از نظر دستگاهی فراهم است. البته این توضیح ضروری است که بخشی از بودجه سازمان صدا و سیما (با توجه به حذف کمک ارزی از صندوق توسعه ملی)، به سازمان تنظیم مقررات صوت و تصویر فراگیر صدا و سیما (ساترا) اختصاص یافته بود و این موضوع امسال حذف شده است. بر این مبنا در جدول ۲ به بودجه دو سازمان صدا و سیما و خبرگزاری جمهوری اسلامی پرداخته می‌شود.

همچنین باید اشاره کرد که برای محاسبه اعتبارات صدا و سیما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ و مقایسه آن با اعتبارات سال ۱۴۰۰، باید گفت که این سازمان علاوه بر موارد مندرج در جدول ۷ ماده‌واحد بودجه ذیل فصل رسانه و در شیوه‌ای دیگر، در پیوست ۳ لایحه و طرح بحث کمک‌زیان، دریافتی‌های دیگری نیز از محل اعتبارات عمومی دارد. به همین منظور در انتهای این بخش، این موارد را به‌صورت مجزا برای رسیدن به تصویر بهتر از بودجه این سازمان رسانه‌ای محاسبه و مرور می‌کنیم.

جدول ۲. بودجه شرکت‌های دولتی رسانه‌های فصل در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (پیوست ۳)

(میلیون ریال)

حساب‌های سرمایه‌ای			حساب‌های جاری												نام شرکت	ردیف
ذخایر			منابع عمومی دولت			استهلاک			هزینه			درآمد				
درصد رشد	۱۴۰۱	۱۴۰۰	درصد رشد	۱۴۰۱	۱۴۰۰	درصد رشد	۱۴۰۱	۱۴۰۰	درصد رشد	۱۴۰۱	۱۴۰۰	درصد رشد	۱۴۰۱	۱۴۰۰		
۲۰۳	۱۰۰,۰۰۰	۳۳,۰۰۰	۱۴	۱,۹۵۰,۰۰۰	۱,۷۱۰,۰۰۰	۲۰۳	۱۰۰,۰۰۰	۳۳,۰۰۰	۱۲	۲,۳۳۵,۰۰۰	۲,۰۸۰,۰۰۰	۴	۳۸۵,۰۰۰	۳۷۰,۰۰۰	سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران	۱
-	۰	۰	۳۹	۴۸,۸۳۶,۸۰۰	۳۵,۱۹۰,۰۰۰	-	۰	۰	۶۱	۱۰۲,۸۳۶,۸۰۰	۶۳,۶۹۰,۰۰۰	۸۹	۵۴,۰۰۰,۰۰۰	۲۸,۵۰۰,۰۰۰	سازمان صدا و سیما	۲
					۱۵,۰۰۰,۰۰۰						۱۵,۰۰۰,۰۰۰		-	۰	سازمان صدا و سیما - کمک و تسهیلات به مؤسسات و فعالان فضای مجازی، ساترا (حمایت از رسانه و پلتفرم‌های دارای مجوز) - موضوع بند «ی» تبصره «۶»	۳
					۳,۰۰۰,۰۰۰						۳,۰۰۰,۰۰۰		-	۰	سازمان صدا و سیما - ساترا - موضوع بند ی تبصره «۶»	۴
					۲,۰۰۰,۰۰۰						۲,۰۰۰,۰۰۰		-	۰	سازمان صدا و سیما - گسترش و تقویت شبکه تلویزیون تعاملی - افزایش بابت بند «ی» تبصره «۶»	۵

۲-۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی

بر مبنای آنچه که در جدول ۲ آمده است، پیش‌بینی افزایش ۱۲ درصدی هزینه سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی مد نظر دولت بوده است. در اینجا دولت برای جبران آن، ۱۴ درصد بودجه اختصاصی از محل منابع عمومی خود را افزایش داده است و در حوزه درآمدی نیز افزایش ۴ درصدی را به این دستگاه تکلیف کرده است. شایان ذکر است که بودجه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این دستگاه از ۴ میلیارد تومان به ۹ میلیون تومان کاهش داده پیدا کرده است، که این به معنای کاهش ۹۹ درصدی این بودجه برای خبرگزاری جمهوری اسلامی است. همچنین که افزایش هزینه استهلاک و ذخایر، هم به لحاظ درآمدی و هم به لحاظ میزان چندان قابل تأمل نیست و بیشتر مجوز قانونی برای جابه‌جایی بودجه مد نظر است.

۲-۲. بودجه سازمان صدا و سیما (فصل رسانه، احکام متفرقه و درآمدهای اختصاصی)

آن گونه که در گذشته اشاره شد، صدا و سیما از بخش‌های مختلفی اعتبار دریافت می‌کند. مرور جزء به جزء هریک از این بخش‌ها و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۴۰۰ به نوبه خود حائز اهمیت است. اعداد ارائه شده در این بخش، ناشی از تکالیف متعدد برعهده صدا و سیما هستند برای این مهم، بودجه فصل رسانه (اعم از جاری یا تملک دارایی‌های سرمایه‌ای)، تبصره‌های ماده واحده و احکام متفرقه و بخش درآمد شرکتی صدا و سیما (تبلیغات تجاری) در کنار هم مبنای محاسبات قرار می‌گیرد.

در گذشته به تغییرات فصل رسانه اشاره شد. اما براساس جدول ۲ (بودجه شرکت‌های دولتی) صدا و سیما، مجموع هزینه‌های صدا و سیما ۲۸۳،۱۰ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است که در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۰، رشد ۶۱ درصدی داشته است. از هزینه‌های صدا و سیما، مبلغ ۴،۸۸۳ میلیارد تومان از منابع عمومی دولت تأمین می‌شود که این رقم در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۰، رشد ۳۹ درصدی داشته است. همچنین درآمدهای اختصاصی این سازمان هم با ۸۹ درصد افزایش به ۵،۴۰۰ میلیارد تومان رسیده است.

همچنین سه ردیف اختصاص یافته به ساترا (سازمان تنظیم مقررات صوت و تصویر فراگیر مجازی) موضوع بند «ی» تبصره «۶» قانون بودجه سال ۱۴۰۰، یعنی کمک و تسهیلات به مؤسسات و فعالان فضای مجازی، ساترا (حمایت از رسانه‌ها و پلتفرم‌های دارای مجوز)، ساترا و گسترش و تقویت شبکه تلویزیون تعاملی (افزایش بابت بند «ی» تبصره «۶») جمعاً به مبلغ ۲ هزار میلیارد تومان در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ حذف شده است. چه آنکه ردیف متفرقه تأمین و تولید منابع صوتی و تصویری، ارتقای کیفیت برنامه‌های تولیدی صدا و سیما، برون‌مرزی و سیاسی (خارج از سقف اول) هم در لایحه بودجه

سال ۱۴۰۱ حذف شده است. شایان ذکر است با توجه به محقق نشدن درآمدهای اختصاص یافته دولت برای پرداختن به این دو بند، یعنی درآمد از اپراتورها ناشی از قراردادهای جدید و حق السهم دولت ناشی از درآمد اپراتورها و عبور دولت از سقف اول بودجه، عملکرد این دو در سال ۱۴۰۰ تاکنون صفر بوده است. البته ممکن است بخشی از درآمدهای حاصل از بند «ی» تبصره «۶» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ ناشی از عبور حق السهم دولت از کارورها (اپراتورها) ۱۲،۹۳۰ میلیارد تومان تا پایان سال (پس از انتشار این گزارش) محقق شود؛ هرچند همچنان چشم‌اندازی برای تحقق سقف دوم بودجه وجود ندارد.

اما صدا و سیما از محل‌های دیگر هم درآمدهایی دارد که ابتدا پس از بیان چిستی این درآمدها، در جدول ۳ به مرور ارقام و تغییرات آنها می‌پردازیم. بزرگ‌ترین این درآمدها که در جدول احکام متفرقه قانون بودجه آمده است، در نظر گرفته شدن ۲،۴۲۵ میلیارد تومان در اجرای ماده (۹۳) قانون برنامه ششم توسعه^۱ و توسعه کمی و کیفی برنامه‌های تولیدی پویانمایی، مستند فیلم و سریال است. بند دیگر برنامه طرح نشانکی (سیگنالی) است که برای آن ۲۰۷ میلیارد تومان پیش‌بینی شده است. همچنین در جدول متفرقه بابت تأدیه بدهی سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران و نیروهای مسلح به شرکت ارتباطات زیرساخت ۶۶ میلیارد تومان دیده شده است، که با فرض ادامه ارقام سال‌های گذشته، ۶۰ میلیارد آن مربوط به صدا و سیماست.

اما یکی از پربحث‌ترین محل درآمدها، درآمد صدا و سیما از تبلیغات پخش مسابقات ورزشی است. طبق بند «ط» تبصره «۹» لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، به استناد بند «پ» ماده (۹۲) قانون برنامه ششم توسعه^۲، وزارت ورزش و جوانان و سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران مکلفند درآمدهای تبلیغاتی ناشی از پخش مسابقات ورزشی را به ردیف درآمدی شماره ۱۴۰۱۸۴ نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. وجوه واریزی از محل ردیف ۴۷-۵۳۰۰۰۰ مندرج در جدول شماره ۹ این قانون به نسبت سی درصد (۳۰٪) در اختیار وزارت ورزش و جوانان (برای کمک به فدراسیون‌های مربوط) و هفتاد درصد (۷۰٪) در اختیار سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد. در جدول شماره ۹، این میزان، ۳۱۵ میلیارد تومان و سهم صدا و سیما در آن ۲۷۰ میلیارد تومان دیده شده است. البته این رقم اشتباه محاسباتی دارد (و عدد صحیح ۲۲۰ میلیارد تومان است). که در آینده به آن اشاره خواهیم کرد، اما فعلاً همین ۲۷۰ میلیارد تومان را مبنای محاسبه قرار می‌دهیم.

بند دیگر، بند «د-۲» تبصره «۱۵» لایحه بودجه است، که اجازه می‌دهد تا سقف پنج درصد (۵٪)

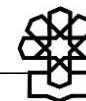
۱. قانون برنامه ششم توسعه، ماده (۹۳) - دولت مکلف است از ابتدای اجرای قانون برنامه در قالب بودجه سنواتی، سهم خود در تأمین بودجه سازمان صدا و سیما را حداقل به میزان هفتم درصد (۷٪) بودجه عمومی دولت لحاظ و تخصیص دهد. افزایش اعتبار سازمان نسبت به سال پایه از محل این ماده جهت پوشش صد درصدی (۱۰۰٪) استان‌ها، توسعه کمی و کیفی برنامه‌های تولیدی (ملی، استانی و برون‌مرزی) پویانمایی (انیمیشن)، مستند و فیلم‌ها و سریال‌های فاخر و توسعه فنی هزینه می‌شود و هرگونه افزایش حقوق و مزایا جز به تناسب سایر بخش‌های کشور که در بودجه سنواتی مشخص می‌شود، ممنوع است.

۲. قانون برنامه ششم توسعه، ماده (۹۲)، بند «پ» - دولت مکلف است تا پایان سال اول اجرای برنامه با مشارکت سازمان صدا و سیما و وزارت ورزش و جوانان، تمهیدات قانونی لازم درخصوص نحوه تقسیم درآمدهای تبلیغاتی ناشی از پخش مسابقات ورزشی را پیش‌بینی نماید.

از منابع حاصل از کاهش مصرف گاز و برق ناشی از پخش برنامه‌های فرهنگ‌سازی توسط سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران (به تشخیص شرکت ملی گاز و توانیر) در قالب عقد قرارداد به این سازمان پرداخت گردد. بر این مبنا صدا و سیما می‌تواند از این محل درآمدزایی کند، اما به نظر نمی‌رسد این منبع درآمد چندان پایدار باشد. مورد دیگر بند «الف» تبصره «۱۰» لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ است که در آنجا نیز تکلیفی مشابه برای شرکت‌های بیمه‌ای دیده شده است که طبق جدول ۷-۱ اعتبارات متفرقه انتقال یافته به جداول ۷ و ۱۰ ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در پیوست اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، مبلغ ۲۵ میلیارد تومان در بودجه صدا و سیما در منابع دولت به صدا و سیما دیده می‌شود.

در فصل رسانه، اعتبارات در نظر گرفته شده برای صدا و سیما، مجموعاً ۵،۲۸۹ میلیارد تومان است که از این مقدار، ۵،۰۱۹ میلیارد تومان هم از منابع عمومی دولت دیده می‌شود. مبلغ درآمد عمومی مد نظر برای صدا و سیما حدود ۲۷۰ میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. در مورد درآمد عمومی این دستگاه نیز باید گفت که این درآمد شامل مواردی همچون درآمد سازمان از تبلیغات پخش مسابقات ورزشی (۲۷۰ میلیارد تومان) و شرکت‌های زیرمجموعه‌اش یعنی ساراتل، تکتا، سیماجوب (۲۲۰ میلیون و ۸۰۰ هزار تومان) است. در واقع عملاً همه درآمد عمومی صدا و سیما در اینجا، متعلق به پخش تبلیغات بازرگانی مسابقات ورزشی است که در آینده به تفصیل به آن می‌پرداخته می‌شود. بنابراین بودجه تبلیغات ورزشی از محاسبات کل حذف می‌شود. حال نظر به موارد فوق، جدول ۳ را می‌توان مد نظر قرار داد.

بر مبنای این جدول، با احتساب ردیف‌های ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶ (ساترا به علاوه تأمین منابع صوتی و تصویری از سقف دوم بودجه) مجموع بودجه صدا و سیما ۵ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافته است. همچنین بدون احتساب ردیف‌های ۱۳، ۱۴، ۱۵، ۱۶، مجموع بودجه (جاری و عمرانی) صدا و سیما ۱۳،۸۹۹ میلیارد تومان است که مقایسه با بودجه سال ۱۴۰۱، به میزان ۵۱ درصد افزایش یافته است. همچنین بودجه صدا و سیما بدون احتساب درآمد اختصاصی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ هم ۸،۴۹۹ میلیارد تومان است که در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۴۰۰ معادل ۳۳ درصد رشد داشته است. این بدان معناست که سهم اعتبارات دولتی این سازمان حدود یک سوم بیشتر شده است. سهم درآمد اختصاصی از محل تبلیغات بازرگانی از کل بودجه صدا و سیما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ معادل ۳۹ درصد در نظر گرفته شده است. این رقم در سال گذشته بدون احتساب ردیف‌های ۱۳، ۱۴، ۱۵ و ۱۶ معادل ۳۱ درصد بوده است و با احتساب ردیف‌های مذکور ۲۲ درصد است که هر دو حالت بیانگر رشد سهم تبلیغات تجاری در بودجه سال آینده و کاهش سهم دولت در کل بودجه صدا و سیماست.

جدول ۳. بودجه کلی صدا و سیما

(میلیون ریال)

ردیف	شماره دستگاه	محل	نام درآمد	قانون بودجه سال ۱۴۰۰	لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	درصد رشد
۱	۲۸۳۵۰۰	ردیف اصلی/جدول ۷	فصل رسانه- اعتبارات هزینه‌ای	۳۵,۱۹۰,۰۰۰	۴۹,۹۸۶,۸۰۰	۴۲
۲	۲۸۳۵۰۰	ردیف اصلی/جدول ۷	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	۲,۱۶۰,۸۴۰	۲,۹۰۵,۵۷۰	۳۴
۳	۲۸۳۵۰۰	بودجه شرکت‌های دولتی زیان‌ده(پیوست ۳)	درآمدهای اختصاصی	۲۸,۵۰۰,۰۰۰	۵۴,۰۰۰,۰۰۰	۸۹
۴	۲۸۳۵۰۰	بودجه شرکت‌های دولتی زیان‌ده(پیوست ۳)	بودجه پژوهشی	۳۰,۰۰۰	۲۵,۹۵۰	-۱۳/۵
۵	۲۸۳۵۰۰	ردیف متفرقه ۷-۸۹-۷۵۰۰۰۰	توسعه کمی و کیفی برنامه‌های تولیدی پویانمایی، مستند فیلم و سریال (هزینه‌ای و تملك دارایی‌های سرمایه‌ای)	۱۴,۷۰۰,۰۰۰	۲۴,۲۵۰,۰۰۰	۶۴
۶	۲۸۳۵۰۰	ردیف متفرقه ۷-۷۵۰۰۰۰	تولید فیلم و سریال فاخر	۱,۰۰۰,۰۰۰	۹۰۰,۰۰۰	-۱۰
۷	۲۸۳۵۰۰	ردیف متفرقه ۹۰-۵۵۰۰۰۰	طرح نشانکی (سیگنالی)	۲,۳۰۰,۰۰۰	۲,۰۷۰,۰۰۰	-۱۰
۸	۲۸۳۵۰۰	ردیف متفرقه ۱۱-۷۳۰۰۰۰	حق بیمه شخص ثالث شرکت‌های بیمه‌ای بابت هزینه در امور منجر به کاهش تصادفات	۰	۲۵۰,۰۰۰	-
۹	۲۸۳۵۰۰	جدول شماره ۹- ردیف ۵۵	بابت تأدیه بدهی سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران به شرکت ارتباطات زیرساخت ^۱	۶۰۰,۰۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۰
۱۰	۲۸۳۵۰۰	بودجه برنامه شرکت‌های دولتی ۱۷۰۳۶۸۰۰۱	ارتقای بهره‌وری	۱,۷۵۰,۰۰۰	۴,۰۰۰,۰۰۰	۱۲۹
۱۱	۲۸۳۵۰۰	ردیف متفرقه/جدول ۱۷	تقویت بنیه فرهنگی اجتماعی	۳,۰۰۰,۰۰۰	۰	-
۱۲	۲۸۳۵۰۰	ردیف متفرقه/جدول ۱۷	کاهش آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی	۳,۰۰۰,۰۰۰	۰	-
۱۳	۲۸۳۵۱۰	جدول ۷	سازمان صدا و سیما - کمک و تسهیلات به مؤسسات و فعالان فضای مجازی، ساترا (حمایت از رسانه و پلتفرم‌های دارای مجوز)- موضوع بند «ی» تبصره «۶»	۱۵,۰۰۰,۰۰۰	۰	-
۱۴	۲۸۳۵۳۰	جدول ۷	سازمان صدا و سیما- ساترا- موضوع بند «ی» تبصره «۶»	۳,۰۰۰,۰۰۰	۰	-
۱۵	۲۸۳۵۴۰	جدول ۷	سازمان صدا و سیما- گسترش و تقویت شبکه تلویزیون تعاملی- افزایش بابت بند «ی»	۲,۰۰۰,۰۰۰	۰	-

۱. این بودجه امسال با ترکیب بدهی نیروهای مسلح و صدا و سیما مبلغ ۶۶۰,۰۰۰ میلیون ریال قید شده است، ولی سهم صدا و سیما سالیانه به صورت ثابت همان ۶۰۰,۰۰۰ میلیون ریال است.

درصد رشد	لایحه بودجه سال ۱۴۰۱	قانون بودجه سال ۱۴۰۰	نام درآمد	محل	شماره دستگاه	ردیف
			تبصره «۶»			
-	.	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	تأمین و تولید منابع صوتی و تصویری، ارتقای کیفیت برنامه‌های تولیدی صدا و سیما، برون‌مرزی و سیاسی (خارج از سقف اول)	ردیف متفرقه/۷۹-۵۳۰۰۰۰	۲۸۳۵۰۰	۱۶
۵	۱۳۸,۹۸۸,۳۲۰	۱۳۲,۲۳۰,۸۴۰	جمع با احتساب ردیف‌های ۱۳,۱۴,۱۵,۱۶			
۵۱	۱۳۸,۹۸۸,۳۲۰	۹۲,۲۳۰,۸۴۰	جمع بدون احتساب ردیف‌های ۱۳,۱۴,۱۵,۱۶			
۳۳	۸۴,۹۸۸,۳۲۰	۶۳,۷۳۰,۸۴۰	جمع بدون احتساب ردیف‌های ۳,۱۳,۱۴,۱۵,۱۶			
۱۰	۱۰۵,۳۶۶,۷۷۳	۹۶,۱۶۳,۸۹۵	۰,۷ بودجه عمومی دولت براساس ماده (۹۳) قانون برنامه ششم توسعه			

بر مبنای این جدول، مجموع بودجه صدا و سیما ۵۰ درصد نسبت به سال گذشته افزایش یافته است که همچنان که در جدول ۳ آمده است، بیشترین اثر این رشد ناشی از اختصاص بودجه ردیف‌های ۳ و ۴ یعنی توسعه کمی و کیفی برنامه‌ها و تبلیغات بازرگانی است. همچنین بودجه صدا و سیما بدون احتساب درآمد اختصاصی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ معادل ۸۴،۷۳۸،۳۲۰ میلیون ریال (معادل ۸/۵ هزار میلیارد تومان) و بودجه آن در قانون امسال ۶۳،۷۳۰،۸۴۰ میلیون ریال (معادل ۶/۴ هزار میلیارد تومان) می‌شود و رشد با این نوع محاسبه هم ۳۳ درصد می‌شود. بر این مبنا، سهم تبلیغات بازرگانی در کل بودجه معادل ۳۹ درصد است که این رقم در سال گذشته ۳۱ درصد بوده است و این بیانگر حفظ روندهای پیشین و رشد ۸ درصدی سهم تبلیغات در پیشنهاد دولت است. لازم به تأکید است که در این شیوه محاسبه، موارد مربوط به ساترا به علت محقق نشدن منابع آن و عدم تکرار در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، کاملاً کنار گذاشته شده است.

حال اگر اعداد سال گذشته را با ۲ هزار میلیارد تومان بودجه ساترا جمع بزنیم، این درصدهای رشد به شدت کاهشی است. بنابراین در صورتی که فرض کنیم که بودجه ساترا محقق می‌شد و آن را هم به ارقام سال ۱۴۰۰ اضافه می‌کردیم، طبق جدول ۳، مجموع بودجه سازمان به میزان ۲۴ درصد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ افزایش می‌یابد. بر این مبنا سهم تبلیغات بازرگانی در قانون بودجه سال ۱۴۰۰، برابر ۲۵ درصد است که بر این مبنا ۱۴ درصد افزایش سهم تبلیغات بازرگانی در کل بودجه را شاهد هستیم. البته نکته قابل تأمل این است که بودجه در نظر گرفته شده فعلی، تماماً از محل بودجه عمومی کشور تأمین می‌شود، نه مانند آنچه سال قبل برای درآمد ساترا در نظر گرفته و منوط به فعالیت کارورهای مخابرات (اپراتورها) شده بود و بنابراین ارقام بند مذکور بیشتر قابل اتکاست.

۲-۳. اعتبارات شورای نظارت بر سازمان صدا و سیما

بودجه شورای نظارت بر صدا و سیما در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ از ذیل فصل رسانه خارج شده و ردیف برنامه حکمرانی و راهبری امور فراقوه‌ای (۱۰۰۲۰۳۱۰۰۰) قرار گرفته است. در واقع بودجه به نهاد ریاست جمهوری منتقل شده است. با وجود اینکه اینک فعالیت این دستگاه که طبق اصل یکصد و هفتاد و پنجم قانون اساسی و قانون نحوه اجرای این اصل با حضور نمایندگان سه قوه برای نظارت بر صدا و سیما انجام می‌شود، بودجه این دستگاه در اینجا مرور می‌شود. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ با وجود حذف بودجه تملک دارایی‌های سرمایه‌ای شورای نظارت بر صدا و سیما، بودجه این نهاد با رشدی ۸ درصدی مواجه بوده است. مقایسه ارقام بودجه در این دو سال در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴. بودجه شورای نظارت بر صدا و سیما در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

طبقه‌بندی شماره	عنوان	هزینه‌ای			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع	
		قانون سال ۱۴۰۰	لایحه سال ۱۴۰۱	درصد رشد	قانون سال ۱۴۰۰	لایحه سال ۱۴۰۱	درصد رشد	قانون سال ۱۴۰۰	لایحه سال ۱۴۰۱
۱۰۱۰۵۰	شورای نظارت بر صدا و سیما	۸۲,۰۰۰	۹۰,۰۰۰	۱۰	۱,۴۴۰	۰	۸۳,۴۴۰	۹۰,۰۰۰	۸

بخش سوم - تحلیل لایحه بودجه سال ۱۴۰۱

از آنجا که لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ نخستین بودجه پیشنهادی دولت جدید است که در آن به دنبال پیاده‌سازی تغییرات ساختاری برای بودجه است، تلاش می‌شود هم نقد برخی اقدامات انجام شده در دستور کار قرار گیرد و هم پیشنهادهایی برای اصلاح ساختاری بودجه، چه برای بودجه سال ۱۴۰۱ و چه برای سال‌های بعد ارائه شود.

۳-۱. ضرورت جامعیت فصل رسانه

در لایحه پیشنهادی سال ۱۴۰۱، به‌وضوح سیاست دولت در کاهش دستگاه‌ها و برنامه‌های فصل رسانه از بودجه امور فرهنگ، تربیت‌بدنی و گردشگری است. آن‌گونه که گذشت، این سیاست به‌صورت جابه‌جایی بودجه برخی دستگاه‌ها و حذف آنها از این فصل و البته کاهش کلی بودجه فصل خود را نشان می‌دهد. این سیاست ماهیتاً سیاستی اشتباه است، زیرا به عکس عمل دولت در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، نظر دولت و البته بسیاری از کارشناسان بر شفافیت و سادگی بیشتر قانون بودجه است. در کشور علاوه بر دستگاه‌ها، رسانه‌های مختلفی وجود دارند که اعتبار آنها از محل بودجه عمومی کشور تأمین می‌شود. اما آنچه در قانون بودجه منعکس می‌شود، تنها نام دو دستگاه رسانه‌ای (صدا و سیما) و خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا) و دو دستگاه دیگر فرهنگی (سازمان تبلیغات اسلامی و شورای عالی حوزه‌های علمیه) است. این امر هم سیاستگذاری رسانه‌ای در کشور را دچار اختلال می‌کند و هم اینکه نشان‌دهنده افزایش پیچیدگی بودجه و کاهش شفافیت آن است. عدم شفافیت بودجه حوزه رسانه تا جایی است که اعتبارات صدا و سیما را نیز باید در جای‌جای قانون بودجه، تبصره‌ها تا جداول اصلی و متفرقه و تأدیه بدهی‌ها و ... جستجو کرد. حتی فعالیت‌های کاملاً رسانه‌ای (نظیر تولید سریال، انیمیشن و...) نیز بیرون از این فصل (و ذیل قانون برنامه توسعه ششم) اعتباراتش تأمین می‌شود. از این‌رو به‌نظر می‌رسد غیر از برخی فعالیت‌های رسانه‌ای دستگاه‌های اجرایی مانند اموری که در قالب روابط عمومی‌ها مدیریت می‌شود، کلیه

بودجه‌های رسانه‌ای اختصاص یافته به دستگاه‌های مختلف در این فصل تجمیع شود.^۱ این امر علاوه بر موارد پیش گفته، می‌تواند به روشن شدن بیشتر نقش دستگاه‌ها در امور فرهنگی و رسانه‌ای، بهبود عملکرد رسانه‌ای با تقویت نظارت‌پذیری و احقاق حقوق عامه، افزایش اعتماد عمومی به آنها (با شفاف شدن درآمدها و هزینه‌ها)، هم‌افزایی رسانه‌ای و... اشاره کرد. البته این امر پیامدهایی منفی همچون کاهش تنوع و تکثر رسانه‌ای و یا حجمه‌های گاه‌وبی‌گاه به برخی رسانه‌ها را دارد. با وجود این از منظر کارشناسی، در صورت مدیریت صحیح، این اقدام در بلندمدت بسیار مثبت ارزیابی می‌شود. این پیشنهاد را همچنین می‌توان در راستای منویات رهبر انقلاب اسلامی برای تحول در ساختار فرهنگی و رسانه‌ای کشور فهم کرد.^۲

۳-۲. عناوین کلی برای برنامه‌ها

اگرچه رویکرد کلی دولت برای کاهش شمار ردیف‌های بودجه تنها مختص فصل رسانه نیست و در جای خود شاید قابل دفاع باشد. انتظار استثنا کردن یک فصل و یک دستگاه هم انتظاری بجا به حساب نمی‌آید. با وجود این باید اطمینان حاصل شود که این تغییرات کمترین پیامدهای منفی را به دنبال داشته باشد. در فصل رسانه عناوینی کلی برای برنامه‌ها استفاده شده است و آن گونه که در گذشته اشاره شد، این عناوین اکثراً حاصل ادغام چندین برنامه در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (و البته سال‌های قبل) هستند. این امر در ابتدا، اختیار دستگاه‌های اصلی برای نحوه تخصیص بودجه به برنامه‌های سال قبل را افزایش می‌دهد که به اقتضای امر می‌تواند اولویت‌بندی‌ها را تغییر دهد. در برابر این مورد مثبت، کاهش شفافیت، تضعیف نظارت‌پذیری، افزایش احتمال انحراف از اهداف عمومی، احتمال تضييع حقوق عمومی به علت اعمال نظر مدیر دستگاه و کاهش پاسخگویی مطرح است. برای مثال این سؤال مطرح است که با توجه به اینکه موارد حمایتی و موارد عملیاتی حوزه رسانه در وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی ادغام شده است و با توجه به علاقه ذاتی دولت به تقویت رسانه‌های وابسته به خود، آیا حمایت از رسانه‌های دیگر (اعم از حاکمیتی و خصوصی) خاصه در نقاط کمتر برخوردار، کاهش نمی‌یابد؟ همچنین ممکن است بین دستگاه‌های فرعی که بودجه آنها در دستگاه‌های اصلی دیده شده است، اختلافاتی پیش بیاید. حتی اگر هم بودجه به همین حالت به تصویب نهایی برسد، به نظر باید با کار نظارتی بیشتر، به‌ویژه با همکاری کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی، سازمان بازرسی کل کشور و دیوان محاسبات در سال نخست اجرای بودجه به این شیوه، از وقوع احتمالی پیامدهای منفی ذکر شده، جلوگیری کرد.

۱. برای نمونه ایسنا، ایکنا و اسپای جهاد دانشگاهی حدود ۷۴ میلیارد بودجه در جدول اعتبارات واحدهای آموزشی و پژوهشی تابعه در صفحه ۲۶۰ اطلاعات تکمیلی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ اعتبار می‌گیرند.
۲. رهبری انقلاب اسلامی در ۱۴۰۰/۰۶/۰۶: «در مسئله فرهنگ و رسانه، به گمان بنده، ساختار فرهنگی کشور نیاز به یک بازسازی انقلابی دارد. ما مشکل داریم در ساختار فرهنگی کشور؛ و یک حرکت انقلابی لازم است. البته «حرکت انقلابی» یعنی خردمندانه و عاقلانه. معنای «انقلابی بودن» بی‌هوا حرکت کردن و بی‌حساب حرکت کردن نیست. [حرکت] انقلابی باید باشد، بنیانی باید حرکت بشود، درعین حال برخاسته از اندیشه و حکمت باشد».

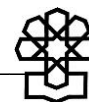
۳-۳. برنامه محوری به جای دستگاه محوری

در فصل رسانه لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، برای اجرای برنامه حمایت از تولید محتوای فرهنگی و هنری در فضای مجازی بین چهار دستگاه با نسبت‌های مختلف بودجه تقسیم شده است. این موضوع، از نظر برنامه‌ریزی حائز اهمیت است. زیرا دولت در اینجا ذیل یک عنوان برنامه، برای چندین دستگاه (و در واقع رسانه) وظیفه دیده است و متناسب با انتظار و وزن هر یک برای اجرای برنامه، به آنها بودجه داده است. آن‌گونه که در گذشته در بخش مرور همین بخش و در ذیل «ضرورت افزایش گستره فصل رسانه» هم اشاره شد، چنین اقدام‌هایی از نظر بهبود برنامه‌ریزی به کمک سیاستگذاران آمده و تأثیر بودجه‌های فرهنگی و رسانه‌ای را افزایش می‌دهند. این امر در واقع با ردیابی یک سیاست مشخص (فارغ از برخی ابهام‌ها در عناوین کلی برنامه‌ها) در بین دستگاه‌های مختلف محقق می‌شود. این کار پس از افزایش «معقول» شمار برنامه‌های اولویت‌دار (در برابر رویکردهایی که به دنبال کاهش اختیارات دستگاه‌ها هستند) در فصل رسانه، همچنین به حرکت یک دستگاه با درگیر کردن آن در چندین برنامه جهت می‌دهد و عملکردها را از روزمرگی می‌رهاند. از دیگر پیامدهای این سبک در بودجه‌ریزی، فهم یکسان از ماهیت محتوایی یک برنامه و سپس تقسیم آن بین دستگاه‌های مجری در برنامه‌ریزی خواهد شد که باعث افزایش شفافیت و نظارت‌پذیری، تعیین نقش دستگاه‌ها (حتی گاه ایجاد رقابت اعم از مثبت یا منفی)، همگرایی و تقسیم کار روشن میان آنها می‌شود. در نتیجه باید سازوکارهای این برنامه‌ها را هدایت کرد و البته از آسیب‌هایی همچون موازی‌کاری یا کاهش تنوع و تکثر در عملیات رسانه‌ای جلوگیری کرد.

۳-۴. کاهش سهم اعتبارات دولتی صدا و سیما به پشتوانه افزایش تبلیغات تجاری

در اینجا طبق ماده (۹۳) قانون برنامه ششم توسعه^۱ دولت باید سالیانه سهم خود در تأمین بودجه سازمان صدا و سیما را حداقل به میزان هفت‌دهم درصد بودجه عمومی دولت لحاظ کند و تخصیص دهد. بودجه عمومی دولت در سال جاری، حدود ۱,۵۰۵ هزار میلیارد تومان است و بر مبنای ماده (۹۳) قانون برنامه ششم، سهم دولت در تأمین بودجه صدا و سیما حدود ۱۰,۵۰۰ میلیارد تومان است. در حالی که دولت، در نهایت حدود ۸,۵۰۰ میلیارد تومان از منابع عمومی خود برای صدا و سیما در نظر گرفته است. بر مبنای این محاسبه ۲,۰۰۰ میلیارد تومان از این تکلیف قانونی محقق نشده است. البته باید به این مسئله توجه داشت که دولت مدعی است به جای این مقدار انحراف در بودجه‌ریزی، استفاده از ظرفیت

۱. قانون برنامه ششم توسعه، ماده (۹۳) - دولت مکلف است از ابتدای اجرای قانون برنامه در قالب بودجه سنواتی، سهم خود در تأمین بودجه سازمان صدا و سیما را حداقل به میزان هفت‌دهم درصد (۷/۰٪) بودجه عمومی دولت لحاظ و تخصیص دهد. افزایش اعتبار سازمان نسبت به سال پایه از محل این ماده جهت پوشش صد درصدی (۱۰۰٪) استان‌ها، توسعه کمی و کیفی برنامه‌های تولیدی (ملی، استانی و برون‌مرزی) پویانمایی (انیمیشن)، مستند و فیلم‌ها و سریال‌های فاخر و توسعه فنی هزینه می‌شود و هرگونه افزایش حقوق و مزایا جز به تناسب سایر بخش‌های کشور که در بودجه سنواتی مشخص می‌شود، ممنوع است.

۱۸۰۰ میلیارد تومانی بند «چ» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه را لحاظ کرده است، اما اجمالاً حتی با پذیرش چنین ادعایی، باز هم حدود ۶۰۰ میلیارد تومان از این تکالیف محقق نشده است. باید توجه داشت که مبنای تصمیم سیاستگذار در حوزه سازمان صدا و سیما ذیل قانون برنامه ششم، حفاظت از فرهنگ عمومی کشور بوده است. لذا آنچه که دقت بیشتری را در اجرای سیاست مدیریت کسری بودجه می‌طلبد، ترغیب و شاید تکلیف دستگاه‌های فرهنگی ماهیتاً خدمت عمومی به کسب درآمدهای تجاری است که اساساً با فلسفه و ماهیت آنها در تعارض است. بنابراین افزایش ۸ درصدی سهم درآمد اختصاصی صدا و سیما (۳۹ درصد کل بودجه دستگاه) در مقایسه با همین سهم در سال گذشته (۳۱ درصد کل اعتبارات) در تأمین بودجه خود، که تقریباً تمامی آن از محل درآمد تبلیغات بازرگانی حاصل می‌شود، از نظر سیاستگذاری ارتباطی، به‌ویژه در فضای رسانه‌ای نظام جمهوری اسلامی محل اشکال است. افزایش ۸۹ درصدی رقم تبلیغات تجاری صدا و سیما در حالی است که هم‌اکنون نیز حجم بالای آن بسیار مورد انتقاد است. ضمن آنکه صدا و سیما متعهد به این رقم نبوده و براساس گزارش سازمان برنامه و بودجه درباره عملکرد ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۰ سازمان صدا و سیما، ۷۷ درصد سقف مشخص شده درآمد اختصاصی این سازمان تا انتهای شهریور محقق شده است.

از پیامدهای این وضع، افزایش حس نارضایتی در خانواده‌های دارای قدرت خرید پایین، لطمه به اعتماد عمومی به مثابه سرمایه اصلی رسانه، رواج مصرف‌گرایی و تجمل‌گرایی، فاصله گرفتن صدا و سیما از مأموریت‌ها و رسالت‌های اصلی آن، جابه‌جایی اولویت‌های مدیران رسانه و کالانگاری مخاطب، افت کیفیت محتوایی برنامه‌ها در برابر برنامه‌های زرد و سلبریتی‌محور است. ازسوی دیگر از آنجا که در اصلاحات بودجه سنوات قبل، پس از افزایش اعتبار دولتی، میزان درآمد تبلیغاتی تغییر نکرده است؛ لذا پیشنهاد مشخص آن است که هر میزان اعتبارات صدا و سیما از محل منابع عمومی افزایش می‌یابد، به همان میزان از سقف درآمدهای تبلیغاتی سازمان (درآمد اختصاصی) کاهش یابد.

همچنین مقرر شده که سازمان، به‌صورت سالیانه گزارش نحوه مصرف بودجه این ماده را به مجلس شورای اسلامی ارائه کند که تاکنون، صدا و سیما گزارشی از عملکرد خود در این زمینه به مجلس شورای اسلامی ارائه نکرده است. ضمن آنکه در موارد قابل مشاهده، مانند تولید آثار مد نظر این ماده، چندان در خروجی این سازمان دیده نمی‌شود. بنابراین باید به مابه‌ازاهای عملی این افزایش اعتبار توجه جدی کرد و بر ممنوعیت استفاده از این بودجه در حوزه‌های دیگر نظارت جدی داشت.

۳-۵. بلا تکلیفی بند «چ» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه

یکی از تکالیف قانونی دولت، بند «چ» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه^۱ است که براساس

۱. قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، ماده (۳۷)- بند «چ» — کلیه دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری مکلفند یک درصد (۱٪) اعتبارات هزینه‌ای خود به استثنای فصول ۱، ۴ و ۶ طی قرارداد مشخص با سازمان صدا و سیما صرف تولید برنامه جهت فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی و اطلاع‌رسانی نمایند.

آن، دستگاه‌های ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری،^۱ مکلفند یک درصد (۱٪) اعتبارات هزینه‌ای خود به‌استثنای فصول ۱، ۴ و ۶ را طی قرارداد مشخص با سازمان صدا و سیما، صرف تولید برنامه جهت فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی و اطلاع‌رسانی کنند. اجرای این بند که دولت آیین‌نامه آن را هم مصوب کرده، در طول سال‌های مختلف فراز و فرودهای متعددی داشته است.^۲ با توجه به اعتراض صدا و سیما به آیین‌نامه دولت، در بودجه سال گذشته و برای بهبود فرایند اجرای آن، در تبصره «۱۹»، بند «ح» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ آمده است:

«ح- در اجرای بند «ج» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مبنی بر تکلیف دستگاه‌های اجرایی مشمول ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری به هزینه‌کرد یک درصد (۱٪) از اعتبارات هزینه‌ای خود (به‌استثنای فصول ۱، ۴، ۶) طی قرارداد مشخص با سازمان صدا و سیما برای تولید برنامه جهت فرهنگ‌سازی و آگاهی‌بخشی و اطلاع‌رسانی، سازمان برنامه و بودجه کشور مکلف است با تنظیم سازوکار مناسب در هر مرحله از تخصیص اعتبارات هزینه‌ای، اعتبارات موضوع این بند را متناسب با تخصیص اعتبار دستگاه اجرایی مشمول کسر و به سازمان صدا و سیما اختصاص دهد. سازمان صدا و سیما و دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط موظفند براساس قوانین و مقررات مربوط نسبت به انعقاد یا تمدید قرارداد و اجرای آن اقدام و گزارش عملکرد این بند را به سازمان برنامه و بودجه کشور ارائه نمایند. قالب تولید، زمان و جدول پخش برنامه‌های موضوع این بند بر اساس تنوع و نیاز آنتن به تشخیص سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مشخص می‌شود. اعتبار فوق جزء درآمدهای این سازمان شناسایی می‌گردد.»

این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ به‌طور کلی حذف شده است و بر این مبنا اعتبارات این حکم همچون قانون بودجه سال ۱۴۰۰ در اختیار سازمان برنامه و بودجه نیست و دستگاه‌ها در عمل به آن مخیر خواهند بود. گرچه می‌توان حذف این بند را همسو با کاهش بندهای بودجه و همچنان دستگاه‌ها را مکلف به اجرای آن دانست، اما در این میان اجرای تکلیف قانونی به چالش کشیده می‌شود، زیرا فرایند مجدداً به روال سابق برمی‌گردد. البته این درحالی است که حتی با تصویب این بند در لایحه بودجه سال جاری، بودجه تخصیصی تا انتهای آذرماه صفر بوده است. **با این حال که همان‌گونه که پیش‌تر**

۱. قانون مدیریت خدمات کشوری، ماده (۵)- دستگاه اجرایی: کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نو سازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه اجرایی نامیده می‌شوند.

۲. طبق گزارش‌های عملکرد قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران (سازمان برنامه و بودجه)، در سال ۱۳۹۶، ۱۷ میلیارد ریال، در سال ۱۳۹۷، ۱۶۸۴ میلیارد ریال، در سال ۱۳۹۸، ۵۱۶ میلیارد ریال، از محل این بند قانون محقق شده است. در واقع این افزایش و کاهش سینوسی در سه سال با وجود تلاش و خواست صدا و سیما برای استفاده از ظرفیت این بند اتفاق افتاده است.

اشاره شد، دولت ظرفیت ۱،۸۰۰ میلیارد تومانی این بند را، همچون بودجه محقق شده سازمان لحاظ می‌کند و آن را از اعتبارات ۰/۷ درصدی صدا و سیما از محل ماده (۹۳) قانون برنامه ششم کسر می‌کند. به‌علاوه آنکه علی‌رغم تلاش سازمان صدا و سیما برای فعال کردن این بودجه، عملاً بخش‌های دولتی مشمول، در این زمینه آن‌چنان فعال نیستند.

۳-۶. حذف ساترا در لایحه دولت

پس از چندین سال مناقشه میان صدا و سیما و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بر سر تنظیم‌گری شبکه نمایش خانگی، سال گذشته مجلس در قانون بودجه، ضمن اختصاص ردیفی مجزا در جداول مختلف به ساترا، در ردیف ۵-۲ بند «ی» تبصره «۶» قانون بودجه سال ۱۴۰۰ نیز گزاره ذیل را قرار داد: «۵-۲- مسئولیت صدور مجوز و تنظیم مقررات صوت و تصویر فراگیر و نظارت بر آن، منحصراً برعهده سازمان تنظیم مقررات رسانه‌های صوت و تصویر فراگیر (ساترا) سازمان صدا و سیماست. سازمان صدا و سیما موظف است در راستای حفظ ارزش‌های ایرانی-اسلامی و نظام خانواده بر تمام مراحل تولید آثار حرفه‌ای در فضای مجازی نظارت نماید و ضمن ارتقای کیفی تولیدات از آثار سوء آن در جامعه جلوگیری به‌عمل آورد».

براساس این بند، انحصار صدور مجوز و تنظیم مقررات صوت و تصویر فراگیر و نظارت بر آن و حق نظارت بر همه مراحل تولید آثار حرفه‌ای در فضای مجازی (چه شبکه نمایش خانگی و چه جز آن) به سازمان تنظیم مقررات صوت و تصویر فراگیر در فضای مجازی (ساترا) ذیل سازمان صدا و سیما سپرده شد. این بند قانون، البته پایان مناقشات نبود و با روی کار آمدن دولت جدید، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مجدداً بحث‌هایی را در مخالفت با سپرده شدن این حق به صدا و سیما مطرح کرد. فارغ از اینکه گفتگوها و مناقشه طرفین تا این لحظه به کجا رسیده است، با حذف این بند از قانون بودجه سال ۱۴۰۰ در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، این پرسش مطرح می‌شود که آیا این کار مقدمه‌چینی برای تغییر ریل تنظیم‌گری شبکه نمایش خانگی است؟ یا اینکه این حذف، همسو با سیاست‌های کلی اصلاحی بودجه در دولت جدید و صرفاً برای کاهش احکام بودجه است؟

۳-۷. اشتباه در محاسبه بودجه تبلیغات پخش مسابقات ورزشی

آن‌گونه که در گذشته اشاره شد، در بحث محاسبه درآمد صدا و سیما از تبلیغات پخش مسابقات ورزشی اشتباه صورت گرفته است. طبق بند «ط» تبصره «۹» لایحه بودجه سال ۱۴۰۱، به استناد بند «پ» ماده (۹۲) قانون برنامه ششم توسعه، وزارت ورزش و جوانان و سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مکلفند درآمدهای تبلیغاتی ناشی از پخش مسابقات ورزشی را به ردیف درآمدی شماره ۱۴۰۱۸۴

نزد خزانه‌داری کل کشور واریز نمایند. وجوه واریزی از محل ردیف ۵۳۰۰۰۰۰-۴۷ مندرج در جدول شماره ۹ این قانون به نسبت سی درصد (۳۰٪) در اختیار وزارت ورزش و جوانان (برای کمک به فدراسیون‌های مربوط) و هفتاد درصد (۷۰٪) در اختیار سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران قرار می‌گیرد. در جدول شماره ۹، این میزان، ۳،۱۵۰،۰۰۰ میلیون ریال دیده شده است. بر این مبنا پیشنهاد مشخص آن است که مبلغ ۲،۲۰۵،۰۰۰ میلیون ریال برای صدا و سیما لحاظ و در جداول مرتبط، جایگزین شود.

بخش چهارم - پیشنهادها

۱. نظر به ضرورت جامعیت فصل رسانه پیشنهاد می‌شود بودجه دستگاه‌های رسانه‌ای کشور در فصل رسانه تجمیع شود و برنامه همه رسانه‌هایی که از بودجه عمومی کشور دریافتی دارند، باید به روشنی در فصل رسانه گنجانده شود.

جدول ۵.

ردیف	نام دستگاه	مبلغ
۱۱۳۶۲۳	جهاددانشگاهی - خبرگزاری ایکننا و خبرگزاری ایسپا	۲۳۱،۵۹۵
۱۱۳۶۲۴	جهاددانشگاهی - کمک به خبرگزاری دانشجویان ایران	۴۹۹،۴۰۰
ردیف متفرقه ۳۸-۵۵۰۰۰۰	قرارگاه فرهنگی اجتماعی بقیه ا... (کمک و حمایت از مؤسسات فرهنگی و اجتماعی اوج و سراج به نسبت مساوی)	۲،۰۰۰،۰۰۰

۲. حکم مربوط به بند «ج» ماده (۳۷) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، در قانون بودجه سال ۱۴۰۰ (بند «ح» تبصره «۱۹») در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ تکرار شود.

۳. در جدول ردیف درآمدی ۱۴۰۱۸۴ مربوط به درآمد صدا و سیما از پخش تبلیغات مسابقات ورزشی مبلغ ۲۲۰،۵۰۰ میلیون تومان جایگزین شود.

۴. برنامه‌ای با عنوان «نظارت، ساماندهی و تنظیم مقررات صوت و تصویر فراگیر» به برنامه‌های حوزه رسانه افزوده گردد.

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، ماده واحده و جداول کلان منابع و مصارف بودجه، سازمان برنامه و بودجه.
۲. قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور، ماده واحده و جداول کلان منابع و مصارف بودجه، سازمان برنامه و بودجه.
۳. قانون برنامه پنج‌ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۱۶.
۴. قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، مصوب ۱۳۹۶/۰۱/۱۶.
۵. گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در سال‌های ۱۳۹۶، ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸، سازمان برنامه و بودجه.
۶. گزارش عملکرد بودجه در ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۰، سازمان برنامه و بودجه.